

Generál de Gaulle

29.září 2005 Petr Sokol



Charles de Gaulle

(* 22. 11. 1890, † 9. 11. 1970)

- předseda prozatímní vlády - září 1944 až leden 1946
- prezident Francie - leden 1959 až duben 1969

Jen nemnoho politických osobností se do politických dějin zapsalo natolik, aby po nich byl pojmenován celý politický směr. Jednou z výjimečných postav pravicové politiky, které se to podařilo, byl dlouholetý francouzský prezident a vůdce pravice v zemi galského kohouta - Charles de Gaulle.

Muž, po kterém byl nazván gaullismus, zahájil svou veřejnou kariéru v armádě. Bojoval již v první světové válce a jistě ho ovlivnil i pobyt v německém zajateckém táboře. Jako dobrovolník se účastnil polsko-sovětské války v letech 1919 až 1920. Přes nabídky vysokého postavení v polské armádě se po válce vrátil do rodné země a postupoval po žebříčku hodností francouzské armády. Proslavil se jako autor knih o moderní vojenské taktice, ve kterých oproti tehdy populární výstavbě obrovských komplexů pevností (například Maginotovy linie) upřednostňoval budování silných a početných tankových a leteckých oddílů.

Pod lotrinským křížem

V armádě ho jako plukovníka zastihl v roce 1940 německý útok na Francii. Rychlý postup Němců bohužel dal de Gaullovým teoriím o vedení války za pravdu. Plukovník byl během obranných bojů povýšen za ojedinělý úspěch na frontě na generála.

Francie prohrála a požádala o příměří. De Gaulle však viděl možnost pokračovat v odporu mimo kontinentální Francii a odmítl francouzskou kapitulaci uznat. 17. června odletěl z Bordeaux do Londýna a postavil se proti kapitulantské francouzské vládě. V Londýně generál začal budovat hnutí Svobodných Francouzů, jehož symbolem se stal lotrinský kříž.

Svobodní Francouzi se účastnili bojů po boku Spojenců a symbolicky se pod de Gaullovým vedením podíleli i na osvobození Francie v roce 1944 a 1945.

De Gaulle se stal v září 1944 předsedou prozatímní francouzské vlády, ale již v lednu následujícího roku rezignoval. Nesouhlasil s návrhem ústavy pro tzv. čtvrtou francouzskou republiku. Nelíbila se mu přílišná moc parlamentu a v něm zastoupených politických stran a naopak slabá pozice prezidenta republiky.

V roce 1947 založil de Gaulle politické hnutí Sdružení francouzského lidu (RPF), které ale ve volbách neuvítězilo a jeho vůdce odešel do politického ústraní.

Pátá republika

Poválečná francouzská politika vykazovala velkou nestabilitu. Mnoho politických stran a časté výměny vlád doplnily ještě problémy v koloniích. Válka v jedné z nich - Alžírsku - přispěla k de Gaullovu návratu. Francouzi žijící v Alžírsku se začali bouřit proti vládě v Paříži, protože jí přestávali věřit, že udrží francouzskou kontrolu nad Alžírskem. Když se k nim pak v září roku 1958 přidala část armády, hrozil konflikt přerůst v občanskou válku. Rebelující výsadbkáři obsadili Korsiku a chystali se na výsadek poblíž Paříže.

V této situaci všichni francouzští politici kromě komunistů a F. Mitteranda souhlasili, aby se de Gaulle postavil do čela státu. Generál si stanovil dvě podmínky: 6 měsíců platné výjimečné pravomoci a přípravu nové ústavy. Prvního června 1958 parlament schválil první z nich a Charlese de Gaulla zvolil premiérem.

Nová ústava, která založila pátou republiku, prošla referendem už v září. Klíčovou pozici v novém politickém systému představoval prezident a de Gaulla do této funkce zvolil parlament v prosinci 1958.

Gaullismus

Silný prezidentský úřad, dominance generálova hnutí v parlamentu a časté používání referend - to charakterizovalo období de Gaullova prezidentství. Tím neotrásla ani levicová revolta části studentů v roce 1968. Naopak de Gaulle a jeho hnutí v dalších volbách posílilo.

V ekonomice gaullismus znamenal kombinaci trhu se státními zásahy a znamenal dlouhé roky hospodářského růstu.

V zahraniční politice se de Gaulle snažil vytvořit třetí pól mezi Spojenými státy a Sovětským svazem. A tak zatímco Francouzi na něho většinově nedali dopustit, za Atlantikem a Kanálem jeho protějšky z de Gaullových zahraničních aktivit často bolela hlava. V oblasti evropské integrace prosazoval Charles de Gaulle Evropu národních států a oponoval větší centralizaci.